

บทที่ 5

สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอเนื้อหาด้านส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์ และปลูกฝังค่านิยมทางสังคม ของนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบการนำเสนอเนื้อหา ของนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน
2. เพื่อศึกษาประเภทเนื้อหาด้านส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์ และปลูกฝังค่านิยมทางสังคม ของนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน
3. เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา และประเภทเนื้อหาของนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน
4. เพื่อศึกษานโยบายในการส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์ และปลูกฝังค่านิยมทางสังคม ของนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน
5. เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินธุรกิจ ของนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิตยสารสำหรับเด็ก 3 ชื่อฉบับ ได้แก่ เสียงเด็ก ไดโนเสาร์ และโกจีเนียส นิตยสารสำหรับเยาวชน 3 ชื่อฉบับ ได้แก่ สารคดี อัพเดท และมติชน วิทยาศาสตร์ ที่พิมพ์จำหน่ายระหว่างเดือนพฤษภาคม 2539 - เดือนเมษายน 2540 รวมทั้งสิ้น 72 ฉบับ

นอกจากนี้ยังได้ทำการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้อำนวยการ บรรณาธิการบริหาร หัวหน้ากองบรรณาธิการ รวม 6 ท่าน ได้แก่

- คุณอำภา บุญเกตุ บรรณาธิการบริหารนิตยสารเสียงเด็ก
- คุณสุชาดา จักรพิสูทธิ์ ผู้อำนวยการนิตยสารไดโนเสาร์
- คุณราตรี ตั้งสกุลย์ หัวหน้ากองบรรณาธิการนิตยสารโกจีเนียส
- คุณประวิทย์ สุวนิชย์ หัวหน้ากองบรรณาธิการนิตยสารสารคดี

- คุณนิสากร ปานประสงค์ หัวหน้ากองบรรณาธิการนิตยสารอัปเดต
- คุณประพันธ์ ผลเสวก บรรณาธิการบริหารนิตยสารมติชนวิทยาศาสตร์

สรุปผลการวิจัย

1. จากการศึกษารูปแบบการนำเสนอเนื้อหา ของนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน ปรากฏดังนี้

นิตยสารสำหรับเด็ก จำนวน 3 ชื่อฉบับ ได้แก่ เสียงเด็ก ใดโนสาร และโกจีเนียส ทุกชื่อฉบับ จะนำเสนอในรูปแบบ บทความ จำนวนสูงสุด 252 รายเรื่อง 234 รายเรื่อง และ 256 รายเรื่อง ตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนำเสนอมากในบทความเชิงสารคดี ส่วนการนำเสนอในรูปแบบอันดับรองลงมา ได้แก่ บ้านเทิงคดี โดยเสียงเด็กและใดโนสาร นำเสนอจำนวน 235 และ 94 รายเรื่อง ตามลำดับ ซึ่งจะปรากฏอยู่ในนวนิยาย เรื่องสั้น และการ์ตูน สำหรับโกจีเนียสจะนำเสนอในรูปแบบเกม เป็นอันดับรองลงมา จำนวน 166 รายเรื่อง โดยจะนำเสนอมากในเกมคณิตศาสตร์ เกมภาษา และเกมศิลปะ รูปแบบที่นำเสนอน้อยที่สุดของเสียงเด็ก และใดโนสาร คือ เกม จำนวน 107 และ 62 รายเรื่องตามลำดับ ส่วนโกจีเนียสนำเสนอในรูปแบบข่าว น้อยที่สุด 25 รายเรื่อง

นิตยสารสำหรับเยาวชน จำนวน 3 ชื่อฉบับ ได้แก่ สารคดี อัปเดต มติชนวิทยาศาสตร์ ปรากฏว่า ทุกชื่อฉบับ นำเสนอในรูปแบบ บทความ จำนวนสูงสุด 471 รายเรื่อง 527 รายเรื่อง และ 386 รายเรื่อง ตามลำดับ ในการนำเสนอบทความนี้เป็นบทความเชิงสารคดี ในเรื่องเกี่ยวกับ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ชีวิตสัตว์โลก การท่องเที่ยว สัมภาษณ์ชีวิตและผลงาน และวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ส่วนการนำเสนอในรูปแบบอันดับรองลงมาของนิตยสารสารคดี ได้แก่ ปกิณกะ จำนวน 74 รายเรื่อง ปรากฏอยู่ในคอลัมน์ตอบปัญหาเป็นส่วนมาก และอัปเดตนำเสนอรูปแบบข่าวเป็นอันดับรอง จำนวน 227 รายเรื่อง จะปรากฏอยู่ใน UPDATE NEWS มากที่สุด ส่วนมติชนวิทยาศาสตร์นำเสนอรูปแบบบ้านเทิงคดี เป็นอันดับรอง จำนวน 172 รายเรื่อง ซึ่งจะนำเสนอมากในเรื่องสั้น การ์ตูน และวิจารณ์ภาพยนตร์ ในการนำเสนอในรูปแบบที่น้อยที่สุด ของสารคดี และ อัปเดต คือรูปแบบเกม จำนวน 36 รายเรื่อง และ 27 รายเรื่อง ตามลำดับ ซึ่งเนื้อหาที่ปรากฏจะเป็นเกมคณิตศาสตร์ และเกมภาษา ส่วนมติชนวิทยาศาสตร์จะนำเสนอในรูปแบบข่าว น้อยที่สุด จำนวน 39 รายเรื่อง

เมื่อสรุปโดยรวม พบว่า นิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน ทั้ง 6 ชื่อฉบับ ได้แก่ เสียงเด็ก ไคโนสาร โกจีเนียส สารคดี อัพเดท และมติชนวิทยาศาสตร์ มีการนำเสนอในรูปแบบบทความจำนวนมาก โดยที่นิตยสารสำหรับเด็กจะนำเสนอในรูปแบบข่าวน้อยที่สุด ส่วนนิตยสารสำหรับเด็กจะนำเสนอในรูปแบบเกมน้อยที่สุด

2. จากการศึกษาประเภทเนื้อหา ด้านส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์ และการปลูกฝังค่านิยมทางสังคมของนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน ปรากฏดังนี้

การส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์

นิตยสารสำหรับเด็ก จำนวน 3 ชื่อฉบับ ได้แก่ เสียงเด็ก ไคโนสาร โกจีเนียส ทุกชื่อฉบับ นำเสนอเนื้อหา ด้านส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์ มากกว่าเนื้อหาปลูกฝังค่านิยมทางสังคม โดยเสียงเด็กส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์สูงสุด จำนวน 389 รายเรื่อง รองลงมาคือ โกจีเนียส และไคโนสาร จำนวน 371 และ 203 รายเรื่อง ตามลำดับ ซึ่งเสียงเด็ก และไคโนสาร เน้นการส่งเสริมด้านภาษามากที่สุด โดยจะพบมากในรูปแบบของบันเทิงคดี และเกมสำหรับเด็ก โกจีเนียสจะเน้นการส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์มากที่สุด และพบมากในรูปแบบของเกมและบทความ

เสียงเด็ก และไคโนสาร ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เป็นอันดับรอง พบมากในรูปแบบของเกมและบทความ ส่วนโกจีเนียสส่งเสริมด้านภาษา เป็นอันดับรอง พบมากในรูปแบบของเกมและบันเทิงคดี

ในนิตยสารสำหรับเด็กทั้ง 3 ชื่อฉบับ จะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านดนตรีน้อยที่สุด ซึ่งมักจะปรากฏอยู่ในรูปแบบข่าวและบทความ โดยเฉพาะโกจีเนียสไม่มีเนื้อหาส่งเสริมด้านดนตรีเลย

นิตยสารสำหรับเด็กจำนวน 3 ชื่อฉบับ ได้แก่ สารคดี อัพเดท และมติชนวิทยาศาสตร์ ส่วนมากจะส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์ มากกว่าการปลูกฝังค่านิยมทางสังคม ยกเว้นสารคดีเพียงชื่อฉบับเดียว ที่เน้นการปลูกฝังค่านิยมมากกว่าความคิดสร้างสรรค์ อัพเดท จะส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์สูงสุด จำนวน 543 รายเรื่อง รองลงมาคือมติชนวิทยาศาสตร์ และสารคดี จำนวน 262 และ 141 รายเรื่อง ตามลำดับ โดยสารคดีเน้นส่งเสริมด้านภาษามากที่สุด พบมากในรูปแบบบันเทิงคดี สำหรับอัพเดทและมติชนวิทยาศาสตร์ จะเน้นส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์มากที่สุด พบมากในรูปแบบของบทความ

รองลงมาสารคดีจะส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ซึ่งพบมากในรูปแบบบทความ ส่วนอรรถและมติชนวิทยาศาสตร์ส่งเสริมด้านภาษารองลงมา พบมากในรูปแบบบันเทิงคดี และเกม และนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชนทั้ง 3 ชื่อฉบับ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านดนตรีน้อยที่สุดเหมือนกัน

สรุปโดยรวม พบว่า นิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชนทั้ง 6 ชื่อฉบับ ได้แก่ เสี่ยงเด็ก ไคโนสาร โกจีเนียส สารคดี อรรถ และมติชนวิทยาศาสตร์ ต่างก็มุ่งเน้นการส่งเสริมความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ด้านวิทยาศาสตร์/คณิตศาสตร์ และด้านภาษา เป็นหลัก ได้แก่ เนื้อหาที่นำเสนอความรู้ทางวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ก้าวหน้า เทคโนโลยีสมัยใหม่ และเนื้อหาทาง คณิตศาสตร์ สำหรับด้านภาษานั้น เป็นเนื้อหาที่ฝึกทักษะการอ่านและการเขียน ส่วนด้านดนตรีส่งเสริมน้อยที่สุดในทุกชื่อฉบับ หรือบางฉบับอย่างโกจีเนียสไม่ส่งเสริมด้านดนตรีเลย

การปลูกฝังค่านิยมทางสังคม

พบว่า นิตยสารสำหรับเด็ก ได้แก่ ไคโนสาร ปลูกฝังค่านิยมทางสังคมสูงสุด จำนวน 191 รายเรื่อง รองมาคือ เสี่ยงเด็ก และโกจีเนียส ปลูกฝังค่านิยม จำนวน 154 และ 71 รายเรื่อง ตามลำดับ โดยเสี่ยงเด็กเน้นปลูกฝังค่านิยมด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มากที่สุด รองมาคือ ค่านิยมด้านขยันหมั่นเพียร พึ่งตนเอง และเสี่ยงเด็กปลูกฝังค่านิยมด้านการประหยัดน้อยที่สุด โดยนำเสนอในรูปแบบของบทความมากที่สุด

ส่วนไคโนสาร ส่งเสริมการปลูกฝังค่านิยมด้านมีระเบียบวินัยมากที่สุด รองลงมาคือ ค่านิยมด้านการประหยัด และที่ปลูกฝังน้อยที่สุดคือความขยัน หมั่นเพียรและพึ่งตนเอง โดยนำเสนอในรูปแบบของบทความมากที่สุด

สำหรับโกจีเนียส เน้นการปลูกฝังค่านิยมด้านมีระเบียบวินัยมากที่สุด รองลงมาคือ ค่านิยมด้านขยันหมั่นเพียร พึ่งตนเอง และค่านิยมด้านคุณธรรม ศาสนา โกจีเนียสปลูกฝังน้อยที่สุด โดยนำเสนอในรูปแบบของบทความมากที่สุด

ในนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน พบว่า สารคดีปลูกฝังค่านิยมทางสังคมสูงสุด จำนวน 191 รายเรื่อง รองมาคือ มติชนวิทยาศาสตร์ และอรรถ จำนวน 167 และ 108 รายเรื่อง ตามลำดับ โดยสารคดีเน้นการปลูกฝังค่านิยมด้านการมีระเบียบวินัยมากที่สุด รองมาคือค่านิยมด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และสารคดีปลูกฝังค่านิยมด้านการประหยัดน้อยที่สุด ซึ่งเนื้อหาที่ปรากฏจะพบมากในรูปแบบของบทความ

ส่วนอภคเท่นั้น เน้นปลูกฝังค่านิยมด้านคุณธรรมศานามากที่สุด รองมาคือค่านิยมการมีระเบียบวินัย ส่วนค่านิยมด้านขยันหมั่นเพียร อภคเทจะปลูกฝังน้อยที่สุด สำหรับมติชนวิทยาศาสตร์ จะเน้นการปลูกฝังค่านิยมด้านมีระเบียบวินัยมากที่สุด รองลงมาคือ ค่านิยมด้านขยันหมั่นเพียรพึ่งตนเอง ส่วนค่านิยมด้านการประหยัด มติชนฯ จะปลูกฝังน้อยที่สุด โดยนำเสนอในรูปแบบของบทความมากที่สุด

สรุปผลการศึกษาพบว่า ไคโนสาร และสารคดี นำเสนอประเภทเนื้อหาการปลูกฝังค่านิยมทางสังคมมากกว่านิตยสารฉบับอื่น และนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชนทั้ง 6 ชื่อฉบับมุ่งการปลูกฝังค่านิยมทางสังคมด้านการมีระเบียบวินัยเป็นหลัก ได้แก่ เนื้อหาการปลูกฝังให้ประพฤติปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ส่วนค่านิยมที่ปลูกฝังน้อยที่สุดเกือบทุกชื่อฉบับคือ ด้านการประหยัด

3. สรุปเปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอ และประเภทเนื้อหาของนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน

รูปแบบการนำเสนอ ของนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน

จากการศึกษาวิจัยพบว่านิตยสารทั้ง 2 กลุ่ม มีการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของบทความ มากที่สุดทุกชื่อฉบับ รวม 2,126 รายเรื่อง หรือประมาณ 47.53% ของรูปแบบการนำเสนอทั้งหมดเนื่องจากรูปแบบ บทความ มีความสะดวกและง่ายที่สุดในการนำเสนอเพื่อให้ผู้รับสื่อได้เข้าใจอย่างละเอียดในด้านต่าง ๆ

รูปแบบการนำเสนออันดับรองลงมาของนิตยสารสำหรับเด็ก คือ บันเทิงคดี เกม ปกติกะ และข่าว ตามลำดับ ส่วนนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชนนำเสนอรูปแบบอันดับรองลงมาคือ ปกติกะ ข่าว บันเทิงคดี และเกม ตามลำดับ จากการที่นิตยสารสำหรับเด็ก นำเสนอรูปแบบข่าว น้อยที่สุด เพราะนิตยสารประเภทนี้ไม่เน้นการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของข่าว และนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน นำเสนอรูปแบบเกมน้อยที่สุด เนื่องจากเกมเป็นรูปแบบที่ไม่เหมาะสมกับนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน

สำหรับการนำเสนอการปลูกฝังค่านิยมทางสังคมด้านอื่น ๆ คือ ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการประหยัด และด้านความรักชาติ นิตยสารทั้ง 2 กลุ่ม มีการนำเสนอในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน แต่ด้านศาสนาพบว่า นิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชนมีการนำเสนอมากกว่านิตยสารสำหรับเด็กเกือบเท่าตัว คือ นิตยสารสำหรับเด็กนำเสนอ 63 รายเรื่อง ส่วนนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชนนำเสนอ

107 ราชเรื่อง ซึ่งเป็นเพราะในวัยเด็กมีความสามารถในการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับศาสนาได้น้อยกว่า เยาวชน และเด็กต้องการเนื้อหาที่มีความสนุกสนานมากกว่าเรื่องราวที่ค่อนข้างหนักและจริงจัง

และปรากฏว่าเนื้อหาการปลูกฝังค่านิยมทางการประหัตมีการนำเสนอที่น้อยที่สุด เหมือนกันในนิตยสารทั้ง 2 กลุ่ม คือ ในนิตยสารสำหรับเด็กมีปริมาณการนำเสนอ 54 ราชเรื่อง ส่วนนิตยสารสำหรับเยาวชนนำเสนอ 31 ราชเรื่องเท่านั้น ซึ่งเนื้อหาในด้านนี้ผู้ดำเนินกิจการของ นิตยสารทั้ง 2 กลุ่มต่างมีความคิดเหมือนกันว่าจะไม่นำเสนอมากนัก เพราะเน้นเนื้อหาในด้านอื่น มากกว่า และนิตยสารในแนวอื่นได้มีการนำเสนอในเรื่องเกี่ยวกับการประหัตนี้มากอยู่แล้ว

4. ศึกษานโยบายในการส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์ และการปลูกฝังค่านิยม ทางสังคม

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้อำนวยการ บรรณาธิการบริหาร และ หัวหน้ากองบรรณาธิการ ของนิตยสารทั้ง 6 ชื่อฉบับ พบว่า

นิตยสารเสียงเด็ก

มีนโยบายในการนำเสนอเนื้อหาด้านการส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์มากกว่า การปลูกฝังค่านิยม โดยให้เด็กเข้าร่วมทีมงานกับทางกองบรรณาธิการ ซึ่งเด็กจะมีส่วนร่วมใน การจัดทำนิตยสารเสียงเด็กเกือบทั้งหมด เป็นการส่งเสริมเด็กให้มีความทักษะในการเขียน และในการปลูกฝัง ค่านิยมนั้น เสียงเด็กใช้ชีวิตการ นำเสนอเนื้อหาที่ต้องการปลูกฝังแทรกอยู่ในรูปแบบที่นำเสนอ เนื้อหาด้านต่าง ๆ

เสียงเด็กดำเนินตามนโยบายหลัก คือ นำเสนอเนื้อหาด้านการส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ให้กับเด็กมาโดยตลอด เนื้อหาที่นำเสนอมุ่งหวังให้เด็กได้รับความรู้ เกิดทักษะ เกิดความ เชื่อมมั่น และเสนอสิ่งที่เด็กต้องการอย่างแท้จริง ต่างกับเรื่องค่านิยมที่เด็กได้รับการปลูกฝังอยู่ตลอดเวลาทั้งจากบ้าน โรงเรียน และสภาพแวดล้อม รูปแบบที่เสียงเด็กใช้นำเสนอมากก็คือ บทความ ส่วนเกมจะเป็นรูปแบบที่เด็กสนใจมากที่สุด เพราะเด็กจะสนุกที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ตั้งแต่การคิด เกม และการร่วมสนุก รูปแบบของเกมเป็นการฝึกความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเป็นอย่างดี ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน ตลอดจนสนใจในการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง จึงมี นโยบายส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านภาษามากกว่าด้านอื่น โดยใช้รูปแบบบันเทิงคดีในการ นำเสนอมาก สำหรับการส่งเสริมด้านอื่น ๆ ก็มีด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ที่นำเสนอใน

รูปแบบเกม ด้านศิลปะนั้นจะส่งเสริมในรูปแบบของข่าวที่กระชับ ชัดเจน ส่วนด้านดนตรีนั้น เสียงเด็กส่งเสริมน้อยที่สุด

ในการปลูกฝังค่านิยม เสียงเด็กจะนำเสนอในรูปแบบบทความมากที่สุด เพราะเป็นรูปแบบที่สามารถนำเสนอได้อย่างละเอียด โดยจะปลูกฝังค่านิยมด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์มากที่สุด เพราะสามารถเสริมหลักสูตรการเรียนของเด็กได้ ด้านคุณธรรมศาสนา เสียงเด็กจะนำเสนอในรูปแบบของข่าวเพื่อจูงใจ หากนำเสนอในรูปแบบอื่น เช่น บทความ หรือบันเทิงคดีที่ต้องอธิบายเรื่องราวมาก เด็กจะไม่สนใจทำรูปแบบของข่าว ในด้านการประหยัคจะนำเสนออย่างมาก เพราะไม่ได้รับความสนใจจากเด็ก และเป็นเพราะมีสื่ออื่น ๆ ที่ทำได้ดีกว่าอยู่แล้ว

การปลูกฝังค่านิยมทางสังคมของเสียงเด็กนั้น จะไม่นำเสนอในรูปแบบของเกม และปกิณกะ เพราะทำได้ยาก เนื่องจากเนื้อหาต้องเป็นการสอนให้คิด แง่คิด รูปแบบที่เหมาะสม จึงควรเป็นบทความ หรือบันเทิงคดี

นิตยสารไดโนเสาร์

มีนโยบายเนื้อหาส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์ และการปลูกฝังค่านิยม โดยเน้นเนื้อหาด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ด้วยการให้เด็กได้เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกของเด็ก และไดโนเสาร์ใช้รูปแบบของบทความในการนำเสนอเนื้อหาส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด

ไดโนเสาร์มีนโยบายส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านภาษามากที่สุด โดยการนำเสนอในรูปแบบบทความ รวมทั้งใช้การถามตอบทางจดหมายระหว่างเด็กกับกองบรรณาธิการ เพื่อฝึกทักษะในการเขียน และให้เด็กใช้ภาษาได้ถูกต้อง แต่ด้านดนตรีนั้นจะนำเสนออย่างน้อยที่สุด

ไดโนเสาร์ยังมีนโยบายปลูกฝังค่านิยมทางสังคม โดยเน้นด้านการมีระเบียบวินัยมากที่สุด โดยเชื่อว่าหากสังคมขาดระเบียบวินัย จะเกิดปัญหาต่อความสงบสุขของสังคมโดยรวม นอกจากนี้ยังมีการปลูกฝังค่านิยมด้านอื่น ๆ เช่น การประหยัค ก็มีการปลูกฝังมาก เพราะสอดคล้องกับนโยบายหลักที่เน้นการนำเสนอเนื้อหาแนวอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านความซันหมั่นเพียร ด้านคุณธรรมศาสนา และด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีการนำเสนอเช่นกันแต่ไม่มาก

ในการปลูกฝังค่านิยม "โคโนสารเลือกรูปแบบบทความในการนำเสนอมากที่สุด เพราะสามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่ต้องการปลูกฝังได้ดี สำหรับรูปแบบเกมและปกิณกะแทบไม่มีเลขยกเว้นด้านการประหยัคมีการนำเสนอรูปแบบปกิณกะบ้าง เพราะใช้ในการถามตอบปัญหา

นิตยสารโกจีเนียส

มีนโยบายหลักในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์เป็นหลัก ซึ่งด้านวิทยาศาสตร์ จะนำเสนอในรูปแบบของบทความ ส่วนด้านคณิตศาสตร์ และภาษาใช้รูปแบบของเกมในการนำเสนอ

สำหรับการปลูกฝังค่านิยมมีบ้างโดยจะสอดแทรกอยู่ในเนื้อหาด้านต่างๆ มีทั้งความขยันหมั่นเพียร การประหยัด ระเบียบวินัย คุณธรรมศาสนา และความรักชาติ ซึ่งจะอยู่ในรูปแบบของบทความมากที่สุด สำหรับเนื้อหาด้านภาษาและด้านศิลปะ มีการนำเสนอบ้างพอสมควร ที่ไม่มีในการส่งเสริมเลย คือ ด้านดนตรี

โกจีเนียส ก็เป็นนิตยสารอีกฉบับหนึ่งที่ส่งเสริมการปลูกฝังค่านิยมด้านการมีระเบียบวินัยมากที่สุด ด้วยเหตุผลว่าปัจจุบันนี้สังคมขาดวินัยจึงเกิดความวุ่นวาย การปลูกฝังวินัยให้กับเด็กตั้งแต่อายุน้อย จะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีวินัย เป็นอนาคตที่ดีของชาติต่อไป

นิตยสารสารคดี

มีนโยบายในการปลูกฝังค่านิยมทางสังคมมากกว่าส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากมีกลุ่มผู้อ่านส่วนใหญ่เป็นเยาวชน อายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป นิตยสารสารคดีนำเสนอเนื้อหาในแนวสารคดีทั้งเล่ม โดยใช้วิธีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และปลูกฝังค่านิยมในรูปแบบของบทความมากที่สุด

ส่วนเนื้อหาด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นั้น เน้นด้านวิทยาศาสตร์/คณิตศาสตร์ และภาษามากที่สุด เนื่องจากต้องการให้ผู้อ่านได้รับความรู้บนพื้นฐานของความเป็นจริงที่พิสูจน์ได้ มีหลักฐาน และเปิดโอกาสให้ผู้อ่านมีส่วนร่วม ในการเขียนเรื่องสั้น และร่วมสนุกเล่นเกมชิงรางวัล ด้วย เป็นต้น

สำหรับเนื้อหาด้านการปลูกฝังค่านิยมทางสังคม สารคดีมีนโยบายในการนำเสนอเนื้อหาด้านการมีระเบียบวินัยมากที่สุด เนื่องจากต้องการปลูกฝังจิตสำนึกให้คนในชาติมีวินัย เพื่อความสงบสุขของสังคมโดยรวม

นิตยสารอัปเดต

มีนโยบายการนำเสนอเนื้อหาส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์แนววิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีเป็นหลัก โดยการนำเสนอในรูปแบบของบทความ ส่วนการปลูกฝังค่านิยม อัปเดตไม่เน้นการนำเสนอด้านนี้มากนัก แต่ก็มีนำเสนอในรูปแบบของบทความที่ให้อ่านได้เพลิดเพลิน ซึ่งจะปรากฏแทรกอยู่ในเนื้อหาทั่วไป

วิธีการส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์ จะมุ่งนำเสนอความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เกือบทั้งหมด นอกเหนือจากนั้นก็ส่งเสริมด้านภาษาเพื่อต้องการให้ผู้อ่านได้ฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ด้านอื่นด้วยเช่น ทักษะการอ่าน และการเขียน

สำหรับการปลูกฝังค่านิยม อัปเดตใช้รูปแบบของบทความมากที่สุด โดยจะปลูกฝังค่านิยมด้านคุณธรรมศานามากกว่าด้านอื่น

มติชนวิทยาศาสตร์

มีนโยบายอย่างชัดเจน คือ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชน ดังนั้นนโยบายหลักของมติชนฯ ก็คือการส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์

มติชนวิทยาศาสตร์ เป็นนิตยสารแนววิทยาศาสตร์ ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยการให้ผู้อ่านเข้าร่วมประกวดการเขียนเรียงความ การวาดภาพ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อีกประการหนึ่งก็คือ การนำเสนอเนื้อหาแนววิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ในรูปแบบของบทความและเกม ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านได้รู้จักคิด และมีจินตนาการที่จะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ต่อไป

การปลูกฝังค่านิยมทางสังคม นำเสนอรองจากความคิดสร้างสรรค์ โดยจะเน้นการปลูกฝังด้านระเบียบวินัยมากกว่าด้านอื่น เพื่อต้องการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ โดยนำเสนอในรูปแบบของบทความ

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาของนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน ทั้ง 6 ชื่อฉบับ แสดงให้เห็นว่า นิตยสารส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการนำเสนอเนื้อหาการส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์และการปลูกฝังค่านิยมทางสังคมแก่เด็กและเยาวชน เพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติต่อไปในอนาคต ซึ่งถือได้ว่านิตยสารทั้ง 6 ชื่อฉบับ มีความรับผิดชอบต่อสังคม และได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะของสื่อมวลชนที่ดี

5. การดำเนินธุรกิจของนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้อำนวยการ บรรณาธิการ และหัวหน้ากองบรรณาธิการ ของนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน ทั้ง 6 ชื่อฉบับ พบว่า มีวิธีการดำเนินธุรกิจและประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน คือ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อการดำเนินกิจการ จนทำให้หลายฉบับต้องปิดตัวเองลง

นิตยสารเสียงเด็ก

จากการศึกษาการดำเนินธุรกิจของนิตยสารเสียงเด็ก พบว่า นโยบายของบริษัทคือหนังสือต้องสามารถเลี้ยงตัวเองได้ไม่ขาดทุน แต่ปรากฏว่าปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อการค้าปลีกเป็นอย่างมาก ต้นทุนสูงขึ้น แต่รายได้จากการขายและปริมาณการโฆษณาตกลง ทำให้ธุรกิจต้องประสบปัญหาขาดทุนอย่างหนัก ในที่สุดจึงจำเป็นต้องปิดตัวเองเมื่อปลายปี พ.ศ. 2540

ในสภาวะที่เกิดปัญหาวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจเช่นนี้ กลุ่มผู้จัดทำเห็นว่าสื่อสำหรับเด็กจะอยู่รอดได้ยาก หากไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐ หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงาน (สชช.) ควรจะเข้ามา มีบทบาทช่วยส่งเสริมธุรกิจด้านนี้อย่างจริงจัง เพราะมีประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็กและเยาวชน ที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต

นิตยสารไดโนเสาร์

คณะผู้จัดทำได้ตั้งเป้าหมายที่จะผลิตสื่อ คุณภาพเพื่อเด็กและเยาวชนของชาติ โดยไม่หวังผลกำไรมากนัก เพราะรู้อยู่แล้วว่าสื่อสำหรับเด็กนั้นทำกำไรได้ยาก แค่เลี้ยงตัวเองได้ก็เพียงพอแล้ว แต่เมื่อเกิดภาวะวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจ จึงต้องหาทางช่วยตัวเอง ด้วยการเพิ่มนโยบายด้านกิจกรรม ซึ่งเป็นการส่งเสริมการขาย แม้รายได้จะกระเตื้องขึ้นภายหลังการปรับ

แนวนโยบายดำเนินการแล้ว แต่ก็ยังไม่คุ้มทุน ขณะที่ภาระหนี้สินได้เพิ่มเป็นเงาตามตัว ในที่สุดเมื่อดำเนินการมาจนถึง ปีที่ 8 ก็ไม่สามารถแบกรับภาระต่อไปได้ จึงจำเป็นต้องปิดตัวเองอย่างถาวร เมื่อ ธันวาคม พ.ศ. 2540

ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจเป็นปัญหาใหญ่ที่สุดที่เกิดขึ้นกับไคโนสาร์ ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ มีน้อยมากหรือแทบไม่มีเลย ซึ่งหากหน่วยงานของรัฐเช่น สยช.จะหันมาให้ความสนใจช่วยเหลือบ้าง ก็จะทำให้หนังสือ คุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนดำเนินการต่อไปได้

นิตยสารโกจีเนียส

กำหนดนโยบายในการดำเนินธุรกิจว่าเพื่อให้เป็นทางเลือกของเด็กโดยไม่หวังผลกำไร เพียงแค่ต้องการให้เลี้ยงตัวเองได้เท่านั้น เพราะในเมืองไทยยังไม่มีหนังสือในแนวคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และดำเนินธุรกิจมาได้ถึง 6 ปี ก่อนที่จะปิดตัวเองลงเมื่อ ตุลาคม พ.ศ. 2541 เพราะไม่สามารถทนแบกรับการขาดทุนได้

ปัญหาเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อการดำเนินการของโกจีเนียส โดยกำลังซื้อของผู้อ่านลดลง ขณะที่ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน และจำเป็นต้องยุติ การดำเนินการเมื่อ ตุลาคม พ.ศ. 2541 ส่วนปัญหาด้านอื่นแทบจะไม่มีเลย ซึ่งหากภาครัฐยื่นมือมาช่วยเหลือบ้าง ธุรกิจด้านนี้ก็จะสามารถดำเนินต่อไปได้ โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการ และ สยช. ควรหันมาให้ความสำคัญต่อการผลิตสื่อที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาของเด็กและเยาวชน อย่างจริงจัง มิใช่ทำเพียงแค่การมอบรางวัลประกาศเกียรติคุณเท่านั้น

นิตยสารสารคดี

คณะผู้จัดทำนิตยสารสารคดีได้ตั้งความหวังไว้เพียงเลี้ยงตัวเองได้เท่านั้น เพราะต้องลงทุนสูงมากในการเก็บข้อมูลซึ่งเป็นข้อเท็จจริงทั้งหมด แต่จากปัญหาเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบค่อนข้างรุนแรง รายได้จากโฆษณาปัจจุบันลดลงเหลือเพียง 30% จึงต้องปรับนโยบายด้านเนื้อหาให้ตรงกับความต้องการของผู้อ่านมากขึ้น เพื่อเพิ่มยอดขาย ซึ่งหากไม่มีทุนจากบริษัทแม่สนับสนุนอยู่ สารคดีก็คงต้องปิดตัวเองเช่นเดียวกับหนังสือฉบับอื่นเช่นกัน

นิตยสารอัฟเดท

นโยบายหลัก คือต้องอยู่รอดได้ แต่ผลที่เกิดขึ้นกลับเป็นสิ่งที่ตรงข้ามคือต้องขาดทุนมาตลอด แต่ทางบริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่นจำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นเจ้าของยังคงให้การสนับสนุนด้านเงินทุน จึงทำให้หนังสือดำเนินกิจการอยู่ได้ในปัจจุบัน แต่ก็ต้องปรับตัวในหลายด้าน

อัฟเดทเป็นนิตยสารที่เน้นความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จึงไม่ค่อยมีคู่แข่งด้านนี้ในตลาดหนังสือ แต่ปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทำให้ต้องปรับวิธีดำเนินธุรกิจด้วยการประหยัดต้นทุนในทุกด้าน ทำให้อัฟเดทยังสามารถประคองตัวอยู่รอดมาได้ในทุกวันนี้ แม้จะต้องประสบภาวะขาดทุนในการดำเนินกิจการมาโดยตลอดก็ตาม

ผู้จัดทำมีความเห็นว่า ภาครัฐโดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวิทยาศาสตร์ และ สช. ควรให้ความสนใจช่วยเหลือหนังสือที่มีคุณค่าต่อเด็กและเยาวชนเหล่านี้บ้าง โดยสนับสนุนให้มีการเผยแพร่หนังสือลักษณะนี้ตามห้องสมุดของโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้หนังสือเหล่านี้สามารถดำเนิน กิจการต่อไปได้

นิตยสารมติชนวิทยาศาสตร์

นโยบายด้านการดำเนินธุรกิจ กำหนดไว้ว่า จะต้องอยู่รอดให้ได้ ซึ่งมีการสำรวจข้อมูลทุกด้านก่อนลงมือดำเนินการ โดยทุ่มโฆษณาทางสื่อต่าง ๆ อย่างเต็มที่ เพื่อให้ กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจโดยเน้นด้านการเสริมหลักสูตร

นับตั้งแต่เริ่มดำเนินกิจการ ผลปรากฏว่าต้องขาดทุนมาโดยตลอดเนื่องจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคนข้างรุนแรงทำให้กองบรรณาธิการต้องพิจารณาปรับปรุงแนวทางการดำเนินการใหม่ โดยพยายามประหยัดในทุกด้าน แต่ในที่สุดก็ไม่สามารถที่จะต่อสู้กับภาระที่เพิ่มขึ้นได้ จึงจำเป็นต้องปิดตัวเองในที่สุดตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2540

นอกจากผลกระทบด้านเศรษฐกิจแล้ว มติชนฯ ไม่มีปัญหาด้านอื่น ซึ่งหากภาครัฐหันมาให้ความช่วยเหลือบ้างในด้านการเผยแพร่ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สชช.) หรือ กระทรวงวิทยาศาสตร์ก็จะทำให้หนังสือคุณภาพเพื่อเด็กและเยาวชนมีกำลังที่จะดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ซึ่งเพียงการแจกรางวัลประกาศเกียรติคุณของ สชช. ไม่สามารถช่วยเหลืออะไรได้เลยในภาวะเช่นนี้

สรุปปัญหาการดำเนินธุรกิจของนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน

เด็กและเยาวชนกำลังอยู่ในวัยเจริญเติบโต พยายามไขว่คว้าหาประสบการณ์ทุก ๆ ด้าน จากปัจจัยต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวทั้งจากในบ้าน โรงเรียน และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นธรรมชาติของเด็กที่ พยายามพัฒนาตัวเอง นอกจากบ้าน โรงเรียน และสิ่งแวดล้อม จะมีผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน อีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญมากก็คือ ความรู้ความเข้าใจจากสื่อต่าง ๆ

ในปัจจุบันสื่อด้านสิ่งพิมพ์ในประเทศไทยมีเป็นจำนวนมาก แต่มีเพียงไม่กี่ฉบับที่ทำ เพื่อการสร้างสรรคของเด็กและเยาวชน ซึ่งในจำนวนเพียงไม่กี่ฉบับนี้ ต่างได้พยายามทุ่มเทคุณภาพ ในการนำเสนออย่างเต็มที่ตามแนวนโยบายของคน ที่มีเป้าหมายเพื่อการสร้างสรรค์และปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีงามทั้งด้านวิชาการและด้านสังคม เป็นการชี้แนะและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเติบโต ขึ้นพร้อมกับการพัฒนาทางจิตใจอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เป็นอนาคตของประเทศชาติอย่างแท้จริง

เป็นที่ทราบกันว่าแม้หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนจะมีการแข่งขันกันน้อยมากในตลาด แต่การทำธุรกิจด้านนี้ก็ยากมากที่จะหากำไรให้ได้เป็นกอบเป็นกำ ดังนั้นเป้าหมายหลักทางธุรกิจ ของหนังสือประเภทนี้จึงอยู่ที่เพียงให้เลี้ยงตัวเองได้เท่านั้น โดยเริ่มแรกในการดำเนินธุรกิจต่าง เชื่อว่าพอเลี้ยงตัวเองได้ แต่หลังจากปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจได้เกิดขึ้น กลุ่มนิตยสาร สำหรับเด็กและเยาวชนเหล่านี้ต่างต้องได้รับผลกระทบอย่างหนัก กลุ่มเป้าหมายต่างหมดกำลังซื้อ หลายฉบับพยายามดิ้นรนเพื่อหาทางแก้ไขสถานการณ์ แต่ในที่สุดหลายฉบับต้องยุติการดำเนิน ธุรกิจลงอย่างถาวร และบ้างก็ต้องหยุดดำเนินการชั่วคราว จนปัจจุบันแทบจะไม่เหลือนิตยสาร สำหรับเด็กและเยาวชนให้เห็นตามแผงหนังสือเลย

กลุ่มผู้จัดทำนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชนต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า ปัญหาในการจัดทำแทบไม่มี จะมีปัญหาเพียงเรื่องเดียวเท่านั้น คือ ด้านเศรษฐกิจ แม้ทุกคนได้พยายามปรับตัว และดิ้นรนอย่างที่สุดแล้วก็ตาม แต่ก็ไปไม่รอดหลายฉบับ ต้องยุติการดำเนินกิจการชั่วคราวเพื่อรอดู สถานการณ์ และพร้อมที่จะกลับมาดำเนินธุรกิจใหม่ทันที หากเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น หากภาครัฐเห็นความสำคัญของเด็กและเยาวชน แล้วหันมามองถึงผลประโยชน์ในระยะยาวที่จะเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน จากการนำเสนอของสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน โดยให้การสนับสนุนบ้าง ถ้าสามารถทำได้ก็จะช่วยให้กลุ่มผู้จัดทำหนังสือมีกำลังพอที่จะดำเนินการ ต่อไป พร้อมกับพัฒนาปรับปรุงให้ผลงานมีคุณภาพสูงขึ้นทั้งเนื้อหาและสาระ ซึ่งผลประโยชน์ ที่แท้จริงจะตกอยู่กับเด็กและเยาวชน ซึ่งจะต้องเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์ประเทศ ชาติบ้านเมืองต่อไป

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า นิยายสารสำหรับเด็กและเยาวชน ให้ความสำคัญต่อการนำเสนอรูปแบบของบทความมาก เนื่องจากเป็นนโยบายของผู้จัดทำที่ต้องการให้รายละเอียดของข้อมูลต่อผู้อ่านที่กว้างขวาง และเกิดจินตนาการ มองเห็นข้อเท็จจริง ซึ่งการนำเสนอดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ วิษณุ สุวรรณเพิ่ม ในการแบ่งประเภทบทความ ตามเนื้อหาสาระ โดยยึดหลักที่จะให้ความรู้หลากหลายต่อผู้อ่าน ได้แก่ บทความประเภทเรื่องเล่า และเบื้องหลังความจริง ที่เน้นหนักในการนำเสนอเนื้อหา เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจเรื่องราว และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และน่าสนใจ เช่น การนำเสนอของนิยายสารคดีในเรื่องของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ซึ่งนอกจากจะให้ข้อเท็จจริงแล้ว ยังได้สอดแทรกค่านิยมด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เข้าไปในเนื้อหาด้วย

ส่วนบทความประเภทสัมภาษณ์ และชีวประวัติ บุคคลผู้มีชื่อเสียงที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น และมีกำลังใจในการต่อสู้เพื่อเอาชนะอุปสรรคไปสู่ความสำเร็จตามแบบอย่างที่มีการนำเสนอดังกล่าว ซึ่งการนำเสนอลักษณะนี้ ผู้จัดทำมีความประสงค์ในการปลูกฝังค่านิยมต่อผู้อ่าน ด้านความขยันหมั่นเพียร พึ่งตนเอง และมีความรับผิดชอบ

สำหรับบทความประเภทรายงานและความเรียงนั้น จะเป็นงานเขียนที่ให้ความจริงและข้อคิดเห็นแก่ผู้อ่าน โดยจะมีการสอดแทรกความคิดสร้างสรรค์และปลูกฝังค่านิยมไปด้วย เช่น บทความเชิงสารคดีเกี่ยวกับวิชาการก้าวหน้า วิชาการทางการแพทย์ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการท่องเที่ยว และศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งการนำเสนอดังกล่าว ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการชี้แนะให้ผู้อ่านเกิดความคิด และจินตนาการในเชิงสร้างสรรค์ ขณะเดียวกันก็ให้เกิดความคิดคล้อยตามด้านค่านิยมที่ถูกต้องดีงามที่ผู้เขียนต้องการปลูกฝัง

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการนำเสนอในรูปแบบของบทความจะสามารถให้รายละเอียดในด้านต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนและกว้างขวาง ซึ่งจะทำให้สามารถชี้แนะให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตามได้โดยง่าย และเมื่อพิจารณาถึงรูปแบบที่นิยายสารทั้ง 2 กลุ่ม นำเสนอน้อยที่สุด พบว่ามีความแตกต่างกัน เนื่องจากความต้องการของเด็กและเยาวชน มีความแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้ผลิตสื่อจึงเสนอรูปแบบที่มีความเหมาะสมต่อผู้อ่านแต่ละกลุ่ม คือ นิยายสารสำหรับเด็กนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของข่าวน้อยที่สุด เพราะเนื้อหาของข่าวจะหนักไปด้านเนื้อหาสาระและข้อเท็จจริง ซึ่งในวัยของเด็กยังไม่เหมาะสมกับเนื้อหานี้ เพราะเด็กยังไม่มีพื้นฐานด้านความรู้ทั่ว ๆ ไป ที่จะนำมาเชื่อมโยงเพื่อทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่นำเสนอในรูปแบบของข่าว เด็กจะสนใจในรูปแบบที่ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิด การร่วมสนุก เช่น การเล่นเกม ตอบปัญหา การวาดภาพระบายสี

การเขียนเรียงความ เรื่องสั้น และการทดลองทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ส่วนในนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชนจะเสนอในรูปแบบเกมน้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะกลุ่มเยาวชนเป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระและข้อเท็จจริงที่กว้างขวางมากขึ้นในทุก ๆ ด้าน และรูปแบบเกมเหมาะสมกับกลุ่มผู้อ่านที่เป็นเด็กมากกว่า จะเห็นได้ว่ารูปแบบการนำเสนอของนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชนนั้น นอกจากจะเป็นการกำหนดนโยบายของผู้จัดทำแล้ว ความต้องการของกลุ่มผู้อ่านก็มีผลต่อการกำหนดรูปแบบ อาจกล่าวได้ว่าวัยที่แตกต่างกันระหว่างเด็กและเยาวชน ทำให้มีการนำเสนอรูปแบบที่ต่างกัน

สำหรับประเภทเนื้อหาด้านส่งเสริมความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และการปลูกฝังค่านิยมทางสังคม นิตยสารสำหรับเด็ก และเยาวชน ให้ความสำคัญในการนำเสนอเนื้อหาด้านส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่เอื้อประโยชน์อย่างมากต่อสังคมมนุษย์ ทำให้เกิดความพัฒนา คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ หลากหลายรูปแบบ ที่จะช่วยให้สังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าความคิดสร้างสรรค์นี้เป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้โลกมีการพัฒนาก้าวหน้ามาโดยตลอด สำหรับการปลูกฝังค่านิยมทางสังคมที่พึงประสงค์นั้น ก็มีส่วนสำคัญที่จะทำให้สังคมมีความสุข แต่จะมีขอบเขตครอบคลุมในแต่ละสังคมเท่านั้น โดยขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและความเหมาะสม ซึ่งต่างกับการส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถจะอำนวยความสะดวกให้แก่สังคมทั้งโลก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพร สมบุญธนาวัต และพรมารินทร์ สุทธิจิตตะ ที่ว่าเนื้อหาการส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์นั้น จะกระตุ้นให้เกิดจินตนาการกว้างไกล อันจะนำไปสู่พฤติกรรมในการประดิษฐ์ การทดลอง คิดค้นผลิตสิ่งแปลกใหม่ ให้เจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อีกทั้งวิทยาการทางการแพทย์ ฯลฯ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Mendelson และ Criwold ที่ว่า ผลงาน ผลผลิตที่เกิดขึ้นและอำนวยความสะดวกให้แก่มนุษยชาติล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ทั้งสิ้น หากนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน นำเสนอเนื้อหาในด้านนี้ เพื่อกระตุ้น ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ ก็จะก่อประโยชน์อย่างมากต่อสังคม

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ บรรณาธิการบริหาร และหัวหน้ากองบรรณาธิการ ของนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน พบว่า ส่วนใหญ่มีนโยบายในการนำเสนอเนื้อหาด้านส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์มากกว่าการปลูกฝังค่านิยมทางสังคม เพราะเห็นว่าปัจจุบันเด็กและเยาวชนไทย ยังไม่มีการแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์เท่าที่ควร สำหรับเนื้อหาการปลูกฝังค่านิยมทางสังคม เป็นนโยบายรองลงมา เพราะผู้บริหารต่างให้ความสำคัญเห็นที่สอดคล้องกันว่า

การปลูกฝังค่านิยมเป็นสิ่งที่เด็กและเยาวชนได้รับการปลูกฝังอยู่ตลอดเวลาอยู่แล้ว ทั้งจากที่บ้าน โรงเรียน และสิ่งแวดล้อมรอบข้าง

นโยบายในส่วนส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์ของนิคยสารสำหรับเด็ก จะนำเสนอเนื้อหาด้านภาษามากที่สุด ทั้งนี้เพราะเป็นนโยบายของผู้บริหารต้องการฝึกฝนให้เด็กรักการอ่าน เข้าใจการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนฝึกทักษะในการเขียน โดยใช้รูปแบบบันเทิงคดีในการนำเสนอ เช่นเนื้อหาที่ให้เด็กมีส่วนร่วมในการเขียน เรื่องสั้น นิทาน และเรียงความ เป็นการฝึกฝน และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Gale ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการสอน การฝึกฝนปฏิบัติอย่างถูกวิธี โดยควรส่งเสริมตั้งแต่เด็กสำหรับการเขียนเรื่องสั้นหรือเรียงความนั้น เด็กจะต้องใช้การฝึกฝนอย่างมากประกอบกับต้องใช้จินตนาการจากประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ และเด็กยังสามารถแสดงความคิดเห็น ทำให้เด็กมีความมั่นใจและกล้าแสดงออก ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ และเลือกรูปแบบของบันเทิงคดีในการนำเสนอมากที่สุด เพราะมีความเหมาะสมสอดคล้องกับแนวคิดของ วิษณุ สุวรรณเพิ่ม ที่ว่าบันเทิงคดีเป็นรูปแบบที่เกิดจาก จินตนาการของผู้เขียนเอง ซึ่งเนื้อหาสาระนำมาจากประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนเอง รูปแบบบันเทิงคดีจึงเหมาะสมกับเนื้อหาการส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา

สำหรับนิคยสารสำหรับเยาวชน จะนำเสนอเนื้อหาด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ มากที่สุดในรูปแบบของบทความ เนื่องจากเยาวชนเป็นวัยที่ต้องการอยากรู้อยากเห็น ต้องการความเปลี่ยนแปลงและเนื้อหาด้านวิทย์/คณิต จะสามารถตอบสนองความต้องการของเยาวชนได้ เพราะเนื้อหาจะเป็นการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล เช่น การแก้สมการ โจทย์เลข หรือเนื้อหาที่สามารถไขข้อข้องใจตามแนววิทยาศาสตร์ เช่น การค้นคว้า ค้นพบดาวดวงใหม่ในจักรวาล การผลิตเครื่องบิน ขานอวกาศ ทำไมฝนจึงตก ทำไมฟ้าจึงร้อง เป็นต้น ซึ่งคำตอบเหล่านี้จะได้มาจากการคิดค้น ค้นคว้า การสำรวจ การทดลองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะปรากฏอยู่ในเนื้อหาด้านวิทย์/คณิต และเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของ May Hill Arbuthnot และ Zena Sutherland ได้กล่าวไว้ว่า เด็กต้องการความเปลี่ยนแปลง เนื้อหาด้านวิทย์/คณิต จะสอนให้ชอบค้นหาคำตอบในเรื่องที่สงสัย อยากรู้อยากเห็น เมื่อสามารถทำได้สำเร็จก็จะเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จนั้น

นโยบายในการปลูกฝังค่านิยมทางสังคม พบว่า นิคยสารสำหรับเด็กและเยาวชน มีนโยบายในการนำเสนอเนื้อหาด้านการมีระเบียบวินัยเคารพกฎหมาย ในรูปแบบของบทความมากที่สุดเหมือนกัน เพราะผู้บริหารให้ความสำคัญในเรื่องนี้ ปัจจุบันสังคมเกิดปัญหาขึ้นมาเรื่อยๆ ทั้งการคอร์รัปชัน อาชญากรรม ปัญหาสุขภาพจิต การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การทำผิดกฎหมาย และอื่น ๆ

เนื่องจากประชาชนขาดการมีระเบียบวินัย ไม่เคารพกฎหมาย ดังนั้น ค่านิยม ด้านการมีระเบียบวินัย จะเป็นเครื่องชี้แนวทางที่สำคัญอย่างยิ่ง ต่อการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล เพราะหากพลเมืองมีวินัย ค่านิยมด้านอื่น ๆ เช่น ด้านความรักชาติ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการประหยัด และด้านคุณธรรมศาสนา ก็จะสามารปลูกฝังได้โดยง่าย

ในการปลูกฝังค่านิยมนั้นเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้การเลียนแบบ กระทำได้โดยการอบรมสั่งสอนเพื่อให้ยอมรับ มองเห็นคุณค่าในสิ่งที่ต้องการปลูกฝัง อย่างเช่น การปลูกฝังค่านิยมผ่านสื่อนิเทศสารสำหรับเด็กและเยาวชน ก็ควรต้องปลูกฝังอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกซึบซาบ ยอมรับ และมีความคิดที่จะประพฤติปฏิบัติตาม ซึ่งตามแนวคิดของ เมธี ปิณฑานนท์ ก็กล่าวไว้ว่า ขั้นตอนการปลูกฝังค่านิยมที่ให้มีบังเกิดผลไปสู่การปฏิบัติได้นั้นสิ่งแรกต้องมุ่งทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกสะอิดสะอูดใจ แล้วจะเกิดความคิดเห็นคล้อยตาม ต่อมาจะมีการถ่ายทอดสื่อสารถึงกัน เกิดความเชื่อความศรัทธา และนำไปปฏิบัติ ที่สำคัญในการปลูกฝังค่านิยมนั้น ควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เด็กจะยิ่งดี เพราะเด็กจะให้การยอมรับโดยง่าย ประกอบกับหากได้รับการสนับสนุนจากการนำเสนอเนื้อหาในด้านนี้ จากนิเทศสารสำหรับเด็กและเยาวชน ตลอดเวลาอย่างสม่ำเสมอ ก็จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจและเกิดความรู้สึกยอมรับสามารถกระตุ้นจิตสำนึกเด็กและเยาวชนให้ตระหนักถึงความสำคัญและนำไปปฏิบัติในที่สุด

การศึกษาวิธีการดำเนินธุรกิจ ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า นิเทศสารสำหรับเด็กและเยาวชนทั้ง 6 ชื่อฉบับ มีเป้าหมายหลักในการดำเนินธุรกิจเพียงเพื่อให้เลี้ยงตัวเองได้โดยไม่หวังกำไร โดยรายได้ส่วนใหญ่มาจากการขายโฆษณา และการจัดจำหน่าย แต่เหตุจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ ทำให้ทุกชื่อฉบับได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง และประสบการขาดทุนอย่างหนัก เป็นเหตุให้นิตยสารไดโนเสาร์ต้องปิดตัวเองอย่างถาวร ส่วนเสียงเด็ก โกลีเนียงส และมดิชน วิทยาศาสตร์ ปิดตัวเองชั่วคราว ยังคงเหลือเพียงอัพเดทและสารคดีที่ดำเนินกิจการอยู่ โดยได้รับการช่วยเหลือด้านเงินทุนจากบริษัทแม่

จากแนวคิดวิธีดำเนินธุรกิจของ บัญญัติ จุฑนาพันธุ์ และคณะ พบว่า กระบวนการดำเนินธุรกิจ ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 4P's ซึ่งประกอบด้วย product (ผลิตภัณฑ์) Price (ราคา) Place (สถานที่จัดจำหน่าย) และ Promotion (การส่งเสริมการขาย) หากเป็นในภาวะปกติ และนิตยสารทั้ง 6 ชื่อฉบับ ที่กำลังประสบปัญหาการขาดทุนอย่างหนักนี้ ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาปรับแก้ไข ทั้งด้านรูปแบบ เนื้อหา ราคา การเจาะตลาด ตลอดจนวิธีการส่งเสริมการขายที่ถูกต้องเหมาะสม ก็เชื่อว่าทั้ง 6 ชื่อฉบับ น่าจะสามารถประคองธุรกิจต่อไปได้

แต่จากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ภาวะเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในช่วงตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา จนกระทั่งขณะนี้ เป็นภาวะที่ไม่ปกติธรรมดา แต่ถึงขั้นที่เรียกได้ว่าเป็นวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจ สำหรับประเทศไทย ที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อธุรกิจแทบทุกสาขา ดังนั้นในสถานการณ์ดังกล่าว แม้นิตยสารทั้ง 6 ชื่อฉบับ จะทำตามแนวคิดของ บัญญัติ จุณนาพันธุ์ ก็เชื่อว่ายากที่จะทำได้สำเร็จ เนื่องจากปัญหาหลักมาจากรายได้ในการขายโฆษณาไม่มี ส่วนการวางจำหน่ายก็ไม่สามารถขายหนังสือได้ นอกจากจะต้องรอให้ภาพรวมของเศรษฐกิจทั้งประเทศกระดีงขึ้นก่อน

ในภาวะปกติก็เป็นที่ยอมรับกันอยู่แล้วว่า นิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชนที่น่าเสนอในแนวคุณภาพล้วน ๆ นั้น ยากที่จะสร้างกำไรในเชิงพาณิชย์ได้ และยิ่งเมื่อเกิดภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจก็ยิ่งทำให้สื่อประเภทนี้ ต้องประสบความลำบากมากยิ่งขึ้นในการดำเนินธุรกิจ นิตยสารทั้ง 6 ชื่อฉบับ จึงประสบปัญหาขาดทุนอย่างหนักเหมือนกันทั้งหมด แต่หากจัดทำเป็นนิตยสารในรูปแบบอื่น ที่มีเนื้อหาสาระเชิงคุณภาพอย่างนิตยสารสตรี เช่น คิริน ขวัญเรือน กุลสตรี หรืออื่น ๆ แล้วแทรกการนำเสนอเนื้อหา สำหรับเด็กและเยาวชนแทรกเข้าไปด้วย เชื่อว่าจะทำให้สื่อเด็กและเยาวชนอยู่รอดได้

ในประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างในสหรัฐอเมริกา และยุโรป ต่างเน้นและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง เพราะบุคคลเหล่านี้จะต้องเติบโตเป็นอนาคตที่สำคัญในการสร้างชาติสร้างประเทศต่อไป จึงมีการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพทั้งร่างกาย จิตใจ และสมองของเด็กและเยาวชน ในระดับช่วงอายุต่างๆ อย่างชัดเจน โดยเฉพาะสื่อคุณภาพต่างก็ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างเต็มที่ เพื่อให้สามารถสนองตอบการพัฒนาทักษะและความรู้ความคิดสร้างสรรค์ด้านต่างๆ ของเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงอายุได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

แต่สำหรับประเทศไทย แม้ภาครัฐจะยอมรับในความสำคัญของเด็กและเยาวชน แต่ก็ยังมีการตอบสนองน้อยในการพัฒนาและสร้างสรรค์บุคคลกลุ่มนี้ให้เติบโตขึ้นมาอย่างมีคุณภาพในสังคมไทย หากจะให้ นิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชนอยู่ได้ ภาครัฐควรให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติอย่างจริงจัง โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) และกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรง ควรจะมีแผนงานและโครงการต่าง ๆ ในการสนับสนุนภาคเอกชนให้มีกำลังความสามารถที่จะผลิตนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อการพัฒนาทักษะและความรู้ความคิดสร้างสรรค์ด้านต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม แทนที่จะส่งเสริมแต่เพียงการมอบประกาศนียบัตรรับรองคุณภาพอย่างที่เป็นมา ซึ่งไม่มีทางที่จะประสบความสำเร็จได้เลย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการนำเสนอเนื้อหาด้านการปลูกฝังค่านิยมทางสังคมให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะด้านความประหยัด จะเห็นว่านิคยสารแต่ละฉบับจะให้ความสำคัญน้อย
2. หน่วยงานภาครัฐ ควรให้ความสำคัญกับการจัดทำนิคยสารสำหรับเด็กและเยาวชน โดยให้การช่วยเหลืออย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากปัจจุบันสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีคุณภาพและมีคุณค่าต่อการสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชนมีจำนวนน้อยมาก ดังนั้นหน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีมาตรการส่งเสริมตามสมควร
3. กลุ่มผู้จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับเด็กและเยาวชนเอง ควรจะร่วมมือกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน เพื่อพยายามพัฒนาคุณภาพของสื่อให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยว่านิคยสารสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีเนื้อหาส่งเสริมความรู้ ความคิดสร้างสรรค์และปลูกฝังค่านิยมทางสังคม สามารถส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์และปลูกฝังค่านิยมทางสังคม ให้แก่เด็กและเยาวชนได้จริงหรือไม่
2. ควรทำการวิจัยประเภทเนื้อหาการส่งเสริมความรู้ความคิดสร้างสรรค์ และปลูกฝังค่านิยมทางสังคม สำหรับเด็กและเยาวชนกับสื่ออื่น เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เพราะนิคยสารเป็นเพียงตัวแทนของสื่อมวลชนที่มีการนำเสนอเนื้อหาประเภทนี้เท่านั้น ยังมีสื่ออื่น ๆ ที่ส่งเสริมและปลูกฝังเนื้อหาในด้านนี้ เช่นกัน
3. ควรวิจัยถึงการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของนิคยสารสำหรับเด็กและเยาวชน
4. ควรวิจัยทัศนคติของเด็กและเยาวชนที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุง วางแผน ดำเนินธุรกิจของสื่อที่มีคุณภาพให้สามารถผลิตสื่อตรงตามความต้องการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนให้มากยิ่งขึ้น
5. ควรวิจัยทัศนคติและความคิดเห็น ตลอดจนความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อนิคยสารสำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาสื่อที่มีประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนี้จะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองด้วย